

Yılmaz Onay ve Amatör Tiyatro

Geçtiğimiz günlerde hayata gözlerini yuman Yılmaz Onay ardında iz bırakan tiyatrocularımızdandı. Kendisinin tiyatromuza katkıları hakkında farklı mecralarda yazıldı çizildi. Daha da yazılmayı hakediyor. Biz de onun tiyatrocusu kişiliğinde çok önemli bir yer tutan “amatör ruh”u öne çıkaralım istedik. Kendisi amatör tiyatronun deneysel açılımlara ev sahipliği yaptığı 60’lı yıllarda yetişmiş bir tiyatrocuydu. Sonradan rejisi ve yazarlık alanında profesyonel olarak çalışmakla birlikte amatör tiyatroyla temasını korumaya devam etmesi onun örnek alınacak özelliklerinden biriydi.

Yılmaz Onay 2012 yılında üniversite tiyatrolarının telif mücadelesine destek verdiği bir [Mimesis söyleşisinde](#) amatör tiyatroyu şöyle tarif ediyordu:

“... Benzer şekilde ‘amatörlük’ de, kapitalizmin tariflediği ‘heveskârlık’la en ufak bir yakınlık göstermez. Seyirciye yönelik işleve dayalı bir amaçla yapılan tiyatrodaki amatörlük, bu işi bir o kadar iş edinmiş – yani bu anlamda profesyonel ve en az o düzeyde olmaya çalışan – ama ekmeğini başka bir alandan kazanarak ‘tam bağımsız’ bir tiyatro yapabilmek adına amatörlüğü sürdüren kişilerin üstlendiği bir iştir.”

60’lı yıllarda onun içinde yer aldığı Deneme Sahnesi, özgün ve deneysel bir açılıma sahip ve halk tiyatrosu anlayışını öne çıkaran bir amatör tiyatroydu. 95 yılında Mimesis’e verdiği bir söyleşide Deneme Sahnesi’ndeki pratiklerini şöyle anlatıyor:

“Deneme Sahnesi’nde başlayan bir tartışma vardı. Halk tiyatrosu meselesini tartışmaya açtık. Şu tür sonuçlara ulaşıyorduk: Halk tiyatrosu ucuz tiyatro değildir. Kaliteli tiyatro vardır, bir de harcı alem ucuz tiyatro... Hayır, bu ayırım yanlıştır. Halk tiyatrosu profesyonel tiyatrocuların değil, halktan kişilerin yaptığı tiyatrodur... Hayır, bu da değil. Olsa olsa şudur diyorduk: Elit tiyatroya karşı halkın inisiyatifinde olan tiyatro. Profesyonel tiyatrocusu da içinde olabilir. Halk tiyatrosu belli bir biçime indirgenemez.” (Mimesis 7, s. 460)

70’li yıllara gelindiğinde tiyatroya rejisi ve yazarlık anlamında profesyonel olarak devam eden Yılmaz Onay diğer yandan da İşçi Kültür Derneği’nde çalışıyordu. O dönemde tiyatronun politikayla ilişkisinin nasıl tartışıldığını Yılmaz Onay’ın ağzından dinleyelim:

“Bir tartışma vardır: ‘Politik tiyatro olursa işin sanat tarafı azalır, bu nedenle politikaya pek bulaşılmamalı. Bu görüşe karşılık sanatın politika dışı olamayacağı söylenir, yapılan iş istesen de istemesen de politiktir. Biz ikinci görüşü savunduk. Politik olduğunu kabul eden sanatın haklılığını kanıtlaması için sanatı yükseltmesi gerektiğini de söyledik. Bu bakışa devrimci tiyatrolardan da tepki geldiği oldu.” (Mimesis 7, s. 458)

Sanatsal anlayışını politik duruşu ile organik bir ilişki içinde şekillendiriyordu. 2009 yılında Boğaziçi Üniversitesi Oyuncuları’nın kendisiyle yaptığı bir [söyleşide](#) Brecht’in “Puntila Ağa” karakterinin günümüzde nasıl yorumlanabileceğini düşünürken politik bir öngöründen hareket ediyordu:

“Puntila’yı oyunun döneminden alıp bugüne getirirsek Müslüman burjuvaziye benzetilebilir. Sadaka vererek açları doyurma gibi feodal bir gelenek Müslümanlıkta vardır. Müslümanlığın dinci hareketinin büyük sermaye haline gelmesi bir vahşi sömürü çeşididir ve faşizme hazır bir zemindir.”

Yılmaz Onay, hazırlanan bu zemine faşizmin nasıl rahatça kurulduğunu da gördü. Ardında bıraktığı miras, devrim ateşinin ısıttığı bir sanatçı yüreğinin asla soğumayacağını gösteriyor bizlere.

Yazan : Mimesis Dergi - Editörden

Tarih : 18.01.2018

Yazı kaynak linki: <http://www.mimesis-dergi.org/2018/01/yilmaz-onay-ve-amator-tiyatro/>